

جایگاه و اهمیت تولید میوه‌های گرمسیری در کشور و استان هرمزگان

ابراهیم سابکی*

بخش تحقیقات زراعی و باغی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی بلوچستان، سازمان تحقیقات، آموزش و

ترویج کشاورزی، ایرانشهر، ایران

*نویسنده مسئول: e.saboki@areeo.ac.ir

چکیده

کشت و تولید میوه‌های گرمسیری در کشور به دلیل مزیت نسبی وجود بازار مصرف داخلی، اشتغال‌زایی، بازدهی اقتصادی بیشتر نسبت به آب مصرفی، سازگاری با مسائل زیست محیطی و توسعه پایدار، دارای اهمیت هستند. در سال ۱۴۰۱، سطح بارور میوه‌های گرمسیری در کشور ۱۲۹۰۷ هکتار با تولید ۲۷۳۴۳۸ تن برآورد شده است. سهم استان هرمزگان ۲۵۳ هکتار درختان غیر بارور و ۱۷۰۷ هکتار درختان بارور با تولید سالیانه ۱۷۹۳۹ تن محصول در سال است که در رتبه دوم بین استان‌های کشور قرار دارد. بیشترین سطح کشت و تولید مربوط به انبه است که استان هرمزگان در بین استان‌های کشور، رتبه اول را دارد. اقلیم مناسب در استان برای کشت میوه‌های گرمسیری و مقاومت برخی از میوه‌های گرمسیری به کم‌آبی، شوری خاک و آب مانند گُنا، چیکو، گواوا و تمره‌ندی می‌تواند در آینده جایگاه استان را از نظر تولید میوه‌های گرمسیری بهبود بخشد. استفاده از منابع آب سطحی و نمک‌زدایی از آب دریا، توسعه کشت‌های محافظت شده میوه‌های گرمسیری (کشت در گلخانه و سایبان) با توجه به شرایط آب و هوایی استان، باعث افزایش تولید، اشتغال و بهبود وضعیت معیشت کشاورزان در استان را به دنبال خواهد داشت. لذا توسعه کشت میوه‌های گرمسیری به صورت پایلوت در شهرستان‌های میناب، رودان، بندرعباس، سیریک و جاسک به صورت کشت در فضای باز و کشت در محیط‌های حفاظت شده پیشنهاد می‌گردد.

واژه‌های کلیدی: میوه گرمسیری، انبه، گُنا، چیکو.

مقدمه

شرایط سخت و حاکم بر زیست بوم‌های ایران، محدود بودن گونه‌های بومی و سازگار در این مناطق، اهمیت و ارزش گیاهان مقاوم را برای ما بیشتر روشن و نمایان می‌سازد. درختان میوه‌های گرمسیری از جمله گیاهانی هستند که شامل طیف وسیعی از درختان با کاربردهای چند منظوره است که نقش بسیار مهمی در تأمین امنیت غذایی، اقتصاد ملی، ارزآوری و تجارت بین‌المللی، ایجاد اشتغال، حفظ و پایداری محیط زیست و تأمین مواد اولیه صنایع غذایی کشاورزی کشورهای تولید کننده دارد. این میوه‌ها عموماً در مناطق گرم و مرطوب جهان کشت و پرورش می‌یابند با این حال اغلب آنها سازگاری بسیار خوبی در مناطق نیمه گرمسیری جهان از خود نشان داده‌اند. میوه‌های گرمسیری اغلب میوه‌های شیرین و دلچسب، بازاریابند و سرشار از مواد مغذی و معدنی هستند و در بسیاری موارد در بازارهای جهانی به عنوان میوه لوکس شناخته می‌شوند.

در حال حاضر میوه‌های گرمسیری که در ایران کشت می‌شوند، شامل موز، انبه، گُنا، گواوا، چیکو، پاپایا، تمره‌ندی، نارگیل، آناناس، فالسا و بیدام هستند که در چند سال گذشته افزایش سطح زیر کشت این محصولات مدنظر برنامه‌ریزان توسعه کشور بوده است. این امر به ویژه در خصوص محصولاتی همچون موز به واسطه میزان ارز خارج شده از کشور برای واردات آن نمود بسیاری داشته است.

علیرغم وجود اقلیم نسبتاً مساعد برای تولید این محصولات در مناطق جنوب شرقی کشور، محدودیت منابع و افت شدید سفره‌های آب زیرزمینی که در اثر تغییر اقلیم و کاهش نزولات جوی حادث شده است، کم‌آبی و شوری خاک‌ها در بخش عظیمی از اراضی کشور را به همراه داشته است و به عنوان مهم‌ترین چالش در مسیر تولید این محصولات ارزیاب رخ نموده است. در مجموع بخش تولید میوه‌های گرمسیری در کشور با توجه وجود ظرفیت‌های بالقوه و بالفعل نیازمند حمایت همه جانبه از سوی بخش خصوصی و دولتی است.

در برنامه‌های حفظ و توسعه تولید محصولات کشاورزی در استان با توجه به برنامه‌های علمی الگوی کشت منطقه در جهت توسعه پایدار کشاورزی، ایجاد اشتغال، تامین امنیت غذایی، سودآوری و جلوگیری از خروج ارز جهت واردات برخی میوه‌های گرمسیری، توسعه این میوه‌ها در دو بخش زیر قابل انجام است.

بخش اول: کشت میوه‌های گرمسیری به ویژه انواع درختان میوه کم آب بر و متحمل به خشکی و شوری خاک و آب

در بسیاری از مناطق سطح آب زیرزمینی کاهش یافته و کیفیت آب نیز برای کشت‌های حساس مانند موز و مرکبات مناسب نمی‌باشد. اما در وضع موجود و در جهت کاهش فشار بر منابع آبی و حفظ تولید و اشتغال در منطقه ضروری است که به سمت کشت درختان جایگزین رفت. از جمله درختانی که منابع ژنتیکی آنها در کشور موجود است و تا حدی مردم نیز به کشت کار آنها آشنایی دارند می‌توان به انبه، گُنا، گواوا، چیکو و تمره‌ندی اشاره نمود.

۱- انبه

انبه با نام علمی *Mangifera indica L.* متعلق به خانواده پسته است که یکی از محصولات مهم مناطق گرمسیری بوده و به سلطان میوه‌ها معروف است. رویشگاه اصلی آن شرق هندوستان بوده و امروزه در نقاط مختلف جغرافیایی از جمله جنوب شرق آسیا، آمریکای لاتین و مرکزی و نواحی گرمسیری به عنوان یک محصول بسیار مهم کشت می‌شود. سطح زیر کشت انبه در ایران در سال ۱۴۰۱ حدود ۲۴۲۹ هکتار درختان بارور با تولید سالیانه ۲۵۵۲۴ تن بوده است که محدود به استان‌های سیستان و بلوچستان، هرمزگان و جنوب کرمان می‌شود. استان هرمزگان با داشتن ۱۲۶۵ هکتار درختان بارور و ۲۰۰ هکتار غیر بارور در جایگاه نخست قرار دارد.

انبه در مناطقی مانند میناب که در فصل گلدهی بارندگی زود به زود اتفاق می‌افتد و یا رطوبت نسبی بالاتر از ۸۰ درصد است، نمی‌تواند به خوبی میوه تولید کند. چون این شرایط موجب شیوع و گسترش آفات و بیماری‌هایی از قبیل سفیدک پودری (بلاست شکوفه) و آنتراکنوز می‌شود. اما با این حال، کشت انبه در کشور و به خصوص استان هرمزگان هنوز هم مورد توجه باغداران است. درخت انبه به دلیل عمر طولانی و باردهی بالا نقش مهمی در اقتصاد باغداران منطقه دارد. واردات ارقام پاکوتاه انبه به همراه پایه‌های چندجینی متحمل به شوری می‌تواند به گسترش کشت این درخت ارزشمند در منطقه کمک کند.

۲- گُنا

گُنا با نام علمی *Zizyphus mauritiana* متعلق به خانواده عناب است که یکی از میوه‌های مهم در هند می‌باشد و تقریباً در تمام مناطق آن از قدیم کشت می‌شود. گونه زیرپیوس موریسیانا که به عنوان گُنا هندی و در ایران به نام گُنا پیوندی یا گُنا پاکستانی شناخته می‌شود، بطور کلی به صورت درخت-چه‌ای کوچک، پر رشد، خاردار با تاج گسترده و شاخه‌های تقریباً افتاده شبیه تاک دارند. گل‌های گُنا به صورت خوشه جانبی روی شاخه‌های فصل جاری ظاهر می‌شوند. میوه شفت، به شکل گرد کشیده یا تخم‌مرغی شکل با رنگ قرمز، نارنجی یا زرد طلایی و براق می‌باشد. میوه گُنا خیلی مغذی می‌باشد و منبع غنی از ویتامین C بوده و همچنین مقادیر نسبتاً خوبی از ویتامین A و B دارد و محتوی کلسیم، فسفر و آهن می‌باشد.

میوه گُنا در دی و بهمن به بازار می‌آید و تا اواخر فروردین ادامه می‌یابد. در این زمان معمولاً میوه مرکبات تمام شده و میوه‌هایی مثل انبه و انگور در بازار نیز یافت نمی‌شوند و میوه گُنا با قیمت ارزان‌تری در دسترس می‌باشد و تقاضا برای آن زیاد است. رشد درخت گُنا سریع بوده و زود به محصول می‌نشیند و هر سال محصول زیادی هم تولید می‌کند. باغات گُنا در صورتی که خوب مدیریت شوند خیلی سودآور بوده و نه تنها برای اراضی حاشیه‌ای، بلکه گُنا نسبت به خیلی از درختان میوه و محصولات زراعی می‌تواند درآمد بهتری داشته باشد.

درخت گُنا در مدت تابستان به حالت خواب می‌رود که این شرایط نیاز کلی آن را به آب در اثر تقلیل میزان تعرق و تنفس کاهش می‌دهد. سیستم ریشه اصلی گُنا گسترده است و در مدت کوتاهی به اعماق خاک رشد می‌کند و گیاه را قادر به

جذب آب، از عمق خاک می‌نماید. شرایط تنش‌های آبی را می‌تواند تحمل کند. به شرایط خاک‌های شور و قلیایی مقاوم است. درخت کُتار قادر به تکمیل رشد و نمو میوه خود در فصلی است که حداکثر رطوبت در دسترس می‌باشد (با توجه به فصل رشد میوه که پاییز و زمستان است).

پس از موز و انبه کُتار با ۱۳۹۵ هکتار درختان بارور با تولید سالیانه ۱۱۱۰۳ تن و عملکرد ۷۹۴۷ کیلوگرم در هکتار در سال ۱۴۰۱ در رتبه سوم از نظر سطح زیر کشت و میزان تولید قرار دارد. در سال‌های اخیر با توجه به اقتصادی بودن محصول کُتار، وجود بازار مصرف برای میوه آن و معرفی و ثبت ارقام کُتار پرمحصول مانند پیشین، جاسک ۱، هرمز، خاوران و آنامیس در کشور، سطح زیر کشت این محصول رو به گسترش بوده و مورد استقبال باغداران قرار گرفته است. این درخت می‌تواند جایگزین مناسبی برای مناطقی که خاک و آب مشکل شوری دارند باشد. سطح زیر کشت کُتار در استان هرمزگان به ۳۶۱ هکتار افزایش یافته است.

۳- چیکو

درخت چیکو بومی جنوب مکزیک و کشورهای آمریکای مرکزی است. بیشترین سطح زیر کشت چیکو در کشورهای هند و مکزیک قرار دارد. سطح زیر کشت چیکو در کشور در سال ۱۴۰۱ معادل ۱۳۳ هکتار درختان بارور با عملکرد ۷۳۱۴ کیلوگرم در هکتار بوده است. چیکو از درختان بسیار ایده‌آل جهت کاشت در نواحی جنوب و جنوب شرق کشور به ویژه استان‌های هرمزگان و سیستان و بلوچستان می‌باشد. سازگاری آن با شرایط آب و هوایی این مناطق بسیار خوب و محصول عالی تولید می‌کند. توسعه کشت این درخت به صورت باغات تجاری در جنوب شرق ایران به ویژه در منطقه بلوچستان در حال افزایش است. سطح زیر کشت چیکو در هرمزگان در سال ۱۴۰۱ فقط ۶ هکتار گزارش شده است.

چیکو با نام علمی *Manilkara zapota* L. (نام‌های مترادف *Achras zapota* و *Pouteria sapota*) گیاهی از خانواده Sapotaceae است. درختی است همیشه سبز با قامتی برافراشته و پهن و انشعابات کم است که ارتفاع آن بین ۲۰-۵ متر متغیر است، البته درختان چیکوی پیوندی کوتاه‌تر هستند. برگ‌های آن صاف و به صورت یک در میان قرار گرفته و طول آن‌ها ۱۵-۵ سانتی‌متر است. گل‌های چیکو از نوع دو جنسی و بر روی ساقه کوچک و در قاعده برگ‌های مجتمع که در انتهای شاخه‌های کوچک تشکیل می‌شوند به وجود می‌آیند. در ایران زمان گل‌دهی چیکو از اواخر اسفند شروع می‌شود که میوه در خرداد و تیر می‌رسد.

با توجه به مزیت‌های نسبی درخت چیکو نسبت به انبه از قبیل تحمل بهتر شرایط نامساعد آب و هوایی و خاک، خود گشن بودن گل‌ها و عدم تأثیر هوای ابری و بارندگی روی تلقیح گل‌ها و تشکیل میوه، داشتن آفات و بیماری‌های کمتر، نداشتن سال آوری، کم توقع‌تر از انبه در بحث تغذیه و آبیاری و مقاومت بهتر آن در مقابل بادهای گرم و سوزان تابستان می‌تواند گزینه مناسبی برای توسعه میوه‌های گرمسیری در استان هرمزگان باشد.

۴- گواوا

گواوا با نام علمی *Psidium guajava* L. یکی از معروف‌ترین میوه‌های مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری دنیا و متعلق به خانواده Myrtaceae است. این گیاه بومی مناطق گرمسیری آمریکا است. در حال حاضر کشت و پرورش آن در تمام مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری دنیا متداول شده است. مناطق عمده کشت گواوا شامل کشورهای جنوب آسیا، هاوایی، کوبا و هند می‌باشد. کشت و کار این درخت در استان‌های هرمزگان و سیستان و بلوچستان از قدمت زیادی برخوردار است و در میان مردم بومی این مناطق، میوه آن معروف به زیتون محلی است. در سال ۱۴۰۱ سطح زیر کشت گواوا ۵۷۲ هکتار درختان بارور با عملکرد ۷۶۲۵ کیلوگرم در هکتار بوده است. سهم استان هرمزگان ۵۷ هکتار بارور و ۱۴ هکتار غیر بارور بوده است.

گواوا میوه‌ای با ارزش غذای بالا، نسبتاً ارزان در مناطق تولید و دارای طعم و عطر عالی است این میوه منبع غنی از ویتامین C و پکتین و دارای مقادیر مناسبی از کلسیم و فسفر است. میوه‌های رسیده گواوا بسیار خوشمزه و خوش طعم هستند. از میوه گواوا می‌توان شربت و آب میوه تهیه کرد.

میوه گواوا سته و به اشکال کروی، تخم‌مرغی، کشیده و یا گلابی بوده و رنگ آن هنگام رسیدن، زرد ولی گوشت میوه به رنگ‌های صورتی، عنابی روشن، سفید و یا زرد می‌باشد. سطح پوست میوه صاف یا ناهموار بوده و طعم و عطر آن نیز تا حدود زیادی میان توده‌های بذری گواوا متفاوت است. انواع میوه‌های بسیار شیرین و مطلوب، بسیار ترش و یا میوه‌های ملس (ترش و شیرین) در این گیاه دیده می‌شود. کشت گواوا در اراضی حاشیه‌ای و در جایی که امکان کشت درختان مرکبات و موز وجود ندارد پیشنهاد می‌شود.

۵- تمر هندی

تمر هندی با نام علمی *Tamarinda indica* L. گیاهی از خانواده leguminosae بوده که دارای رشد کند و عمر طولانی می‌باشند. تمر هندی گیاهی است که در مناطق گرمسیری و نیمه گرمسیری رشد می‌کند. این گیاه با شرایط نیمه خشک گرمسیری جنوب آمریکا و همچنین با مناطق مرطوب و پرباران شمال هند به خوبی سازگاری پیدا کرده است. هند و تایلند بزرگترین تولیدکنندگان این محصول محسوب می‌شوند. ارتفاع این درخت در شرایط مناسب تا ۲۰ متر و قطر تنه آن تا یک متر هم می‌رسد. این درخت دارای تاج پهن و تنه کوتاه می‌باشد. شاخه‌ها با فاصله کم نسبت به زمین از تنه منشعب می‌شوند. در حالت طبیعی این گیاه همیشه سبز می‌باشد. ولی در شرایط بسیار گرم تابستان تعدادی از برگ‌های آن ریزش می‌کند. گل‌ها روی گل‌آذین خوشه‌ای شکل تشکیل می‌شوند. عمر این گیاه به بیش از ۱۰۰ سال می‌رسد. گوشت میوه تمر هندی منبع غنی از کلسیم، فسفر، آهن، ویتامین B1، B2 و B3 می‌باشد. سطح زیر کشت این درخت در سال ۱۴۰۱ در کشور تنها ۷۰۰ مترمربع با تولید یک تن گزارش شده است که با توجه به مزیت‌های این درخت بسیار ناچیز است. با توجه به مقاومت درخت در برابر شوری آب و خاک، ظرفیت برای توسعه آن وجود دارد که باید مورد توجه قرار گیرد.

بخش دوم: کشت گیاهان علفی و بوته‌ای به صورت متراکم با عملکرد بالا در واحد سطح

برخی از میوه‌های گرمسیری از جمله موز، پاپایا و آناناس به صورت متراکم کشت می‌شوند و با توجه به اندازه کوچک گیاه و عمر نسبتاً کوتاه آنها، امکان کشت این میوه‌ها علاوه بر کشت در فضای باز، در محیط‌های کنترل شده گلخانه و سایبان وجود دارد.

۱- موز

موز یکی از مهمترین میوه‌های گرمسیری در جهان است که امروزه مصرف آن به دلیل ارزش غذایی بالا در سید غذایی همه خانوارهای ایرانی قرار دارد. حدود یک پنجم تا یک ششم نیاز بازار کشور از موز تولید شده در داخل کشور تأمین می‌شود و سالیانه ۵۰۰ تا ۶۰۰ هزار تن از این میوه از طریق واردات به کشور تأمین می‌گردد. در سال ۱۴۰۱ سطح زیر کشت موز در کشور ۸۱۹۵ هکتار با تولید سالیانه ۲۲۹۷۱۸ تن و عملکرد ۲۸۰۱۹ کیلوگرم در هکتار بوده است که متأسفانه سهم استان هرمزگان فقط ۸ هکتار بود. از دلایل اصلی سطح زیر کشت پایین، اقلیم نامناسب از جمله وجود بادهای گرم و سوزان منطقه است لذا باید کشت آن در مناطقی که محدودیت آب و خاک را ندارند با کشت در زیر سیستم سایبان و یا گلخانه مورد بررسی قرار گیرد.

متوسط موز تولیدی کشور حدود ۲۸ تن در هکتار است. تولید موز در بسیاری از مناطق دنیا به بیش از ۶۰ تا ۸۰ تن در هکتار در فضای باز و یا گلخانه می‌رسد. لذا باید تولید موز عمدتاً از طریق کشت در زیر سیستم سایبان و گلخانه با هدف کاهش مصرف آب و اثرات نامطلوب محیطی با استفاده از کشت ارقام پرمحصول، با کیفیت بالا و تجاری، استفاده از ارقام نسبتاً متحمل به شوری و بکارگیری عوامل مدیریتی مانند تغذیه مناسب، هرس، پوشش خوسه، استفاده از قیم، برداشت درست و به موقع،

حمل و نقل موز از مزرعه به کارگاه‌های شستشو، درجه‌بندی و بسته‌بندی میوه در جهت ضایعات در برنامه‌های آتی مد نظر قرار گیرد.

۲- پاپایا

پاپایا با نام علمی *Carica papaya* L. از خانواده Caricaceae یکی دیگر از میوه‌های مهم گرمسیری است. این میوه بومی نواحی گرمسیری قاره آمریکا بوده و هم اکنون در بیش از ۵۲ کشور جهان کشت می‌شود. در ایران، کشت و پرورش پاپایا در نواحی جنوب استان سیستان و بلوچستان و کشت گلخانه‌ای در برخی از استان‌ها رواج دارد.

میوه پاپایا دارای ارزش غذایی و دارویی بالا بوده و سرشار از ویتامین A و نسبتاً غنی از ویتامین C است. میوه پاپایا همچنین حاوی مقادیر قابل توجهی املاح معدنی (به‌ویژه کلسیم، آهن و فسفر) و ترکیبات دارویی است که در درمان بعضی از بیماری‌های مزمن مثل اختلالات گوارشی روده، معده و یبوست مزمن موثر است. از میوه‌های رسیده علاوه بر مصرف تازه‌خوری، به‌منظور تهیه مربا، ژله، شهد، شربت، مواد معطر بستنی، تهیه سالاد و پودر میوه استفاده می‌شود. از میوه‌های نارس پاپایا آنزیم پاپاین استخراج می‌شود که در ترد نمودن گوشت و هضم پروتئین‌ها، تولید خمیر دندان و لوازم آرایشی و همچنین در صنایع داروسازی و صنایع تولید تانن و مورد استفاده قرار می‌گیرد. کشت و کار این گیاه راحت و برگشت سرمایه سریع است.

گیاه پاپایا علفی با ساقه اسفنجی است که در کمتر از ۱۰ ماه محصول آن به مرحله برداشت می‌رسد. در شرایط ایده‌آل، عملکرد پاپایا در مدت سه سال به ۲۰۰ تن در هکتار می‌رسد. اما علیرغم مزیت‌هایی که دارد تا کنون توسعه سطح زیر کشت آن اتفاق نیفتاده است. سطح زیر کشت این محصول در سال ۱۴۰۱ در کشور فقط ۶۳ هکتار گزارش شده است. با استفاده از بذور دورگه پرمحصول و امکان کشت در گلخانه و زیر سیستم سایبان، استان هرمزگان از پتانسیل خیلی خوبی برای کشت پاپایا برخوردار است.

۳- آناناس

آناناس یکی از مهمترین میوه‌های تجاری در دنیا محسوب می‌شود که میزان تقاضا برای مصرف آن در بازارهای بین‌المللی و کشور رو به افزایش است. سطح زیر کشت آناناس در کشور در سال ۱۴۰۱ تنها یک هکتار بارده و نیم هکتار هم غیر بارده گزارش شده است. میوه آناناس غنی از ویتامین C و منبع خوبی از ویتامین‌های A و B است. همچنین حاوی مقادیر قابل توجهی فسفر و آهن است که می‌تواند در تغذیه مردم کشور مورد استفاده قرار گیرد. در سال‌های اخیر به دلیل فراهم شدن امکانات حمل میوه به کشور، واردات این میوه با استقبال بسیار خوبی در کشور مواجه شده است.

آناناس میوه گرمسیری و بوته‌ای می‌باشد که حداکثر ارتفاع گیاه آن به ۸۰ تا ۱۰۰ سانتیمتر بیشتر نمی‌رسد و در شرایط خوب پس از ۱۸ تا ۲۴ ماه میوه آن به برداشت می‌رسد. با توجه به زود باردهی این گیاه، امکان کاشت آن در طول سال، استفاده از مواد تکثیری مختلف، اعمال مدیریت بهینه برای تغذیه، تحریک گلدهی و تولید میوه در طول سال، سازگاری با کشت‌های خیلی متراکم و بوته‌ای بودن این گیاه و امکان کشت آن در گلخانه و سایبان می‌تواند زمینه تولید و اشتغال را داشته باشد. وجود شرایط آب و هوایی مناسب در استان هرمزگان و عدم نیاز به گرم کردن گلخانه‌ها در طول سال، امکان کشت و تولید گیاهان درون گلخانه‌ای با هزینه کمتر را میسر ساخته است.

محدودیت‌های کشت میوه‌های گرمسیری در کشور

۱- تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

- کمبود نیروی متخصص برای اجرای پروژه‌های تحقیقاتی
- کمبود کارشناس تخصصی در زمینه میوه‌های گرمسیری
- کمبود کارشناس ترویجی
- کمبود نیروی کار ماهر

- پایین بودن سطح دانش

۲- محدودیت منابع ژنتیکی

- عدم وجود ارقام تجاری در اکثر میوه‌های گرمسیری

- فقدان ارقام متحمل یا مقاوم به تنش‌های زیستی و غیر زیستی

- محدودیت پایه برای ارقام تجاری

- کمبود نهال گواهی شده و استاندارد

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

با برنامه‌ریزی دقیق و رفع محدودیت‌ها از طریق جذب نیروهای متخصص، آموزش باغداران، واردات ارقام پرمحصول، پاکوتاه و بازارپسند میوه‌های گرمسیری و کشت آنها در مناطق مستعد استان هرمزگان به صورت باغ‌های الگویی و بهره‌گیری از ظرفیت شرکت‌های بزرگ سرمایه‌گذاری برای ایجاد گلخانه و سایبان با تکنولوژی بالا و استفاده از ظرفیت آب دریا، امکان تولید میوه‌های مختلف گرمسیری، ایجاد اشتغال پایدار و بهبود وضعیت معیشت بخشی از جامعه کشاورزی فراهم خواهد گردید که شاهد تحول عظیمی در آینده استان باشیم.

منابع

- سابکی، ا. ۱۴۰۰. گزارش تحلیلی کشت مور در کشور. موسسه تحقیقات علوم باغبانی. ۴۶ صفحه.
- سماوی، س. عسگری، م. صادقی، ا. ۱۳۹۰. آفات و بیماری‌های انبه. سازمان جهاد کشاورزی استان هرمزگان. ۱۹ صفحه.
- Ploetz, R.C. 2003. Diseases of Tropical Fruit Crops. CAB international Publishing, Wallingford, Oxon Ox 10 8DE, UK. 544 p.
- 10- Ploetz, R.C., Zentmyer, G.A., Nishijima, W. T., Rohrbach, K.G. and Ohr, H.D. 1998. Compendium of Tropical Fruit Diseases. APS Press. The American Phytopathological Society. 88 p.
- Verma, M. K., Srivastav, M., Usha, K. 2015: Calendar of Operations for Mango Cultivation. Division of Fruits and Horticultural Technology, ICAR-Indian Agricultural Research Institute, New Delhi-110012.

The position and importance of tropical fruit production in the country and Hormozgan province

Ebrahim Saboki*

Agronomy and Horticulture Crops Research Department, Baluchestan Agricultural and Natural Resources Research and Education Center, Agricultural Research, Education and Extension Organization (AREEO), Iranshahr, Iran

*Corresponding Author: e.saboki@areeo.ac.ir

Abstract

Cultivation and production of tropical fruits in the country are important due to the relative advantage of domestic consumption market, working opportunities, greater economic efficiency compared to water consumption, compatibility with environmental issues and sustainable development. In 1401, the fertile surface of tropical fruits in the country is estimated to be 12907 hectares with the production of 273438 tons. The share of Hormozgan province is 253 hectares of non-fertile trees and 1707 hectares of fertile trees with an annual production of 17939 tons of products per year, which ranks second among the provinces of the country. The highest level of cultivation and production is related to mango, which Hormozgan province ranks first among the provinces of the country. The suitable climate in

the province for the cultivation of tropical fruits and the resistance of some tropical fruits to drought, soil and water salinity such as ber, sapodilla, guava can improve the province's position in terms of tropical fruit production in the future. The use of surface water resources and desalination of sea water, the development of protected cultivation of tropical fruits (growing in greenhouses and shade net) according to the climatic conditions of the province, will increase production, employment and improve the livelihood of farmers in the province. Therefore, it is suggested to develop tropical fruit cultivation as pilot in the cities of Minab, Rodan, Bandar Abbas, Sirik and Jask in the form of cultivation in the field and cultivation in protected environments.

Key words: tropical fruit, mango, ber, Sapodilla.

حداکثر در 4 صفحه